

Evaluatie, trends en uitgangspunten, sportbeleid provincie Flevoland

De provincie Flevoland heeft al geruime tijd aansprekende ambities en plannen op het gebied van sport. In de periode 2005-2008 heeft de provincie de nota 'Tijd voor Sport' uitgevoerd en op dit moment staat de provincie voor de opgave nieuw sportbeleid te ontwikkelen voor de periode 2009-2012.

Begin 2009 wordt de basis gelegd voor het nieuwe sportbeleid, middels een evaluatie van het beleid 2005-2008 en de vaststelling van een aantal relevante trends en uitgangspunten. Voor het vervolg worden in 2009 stakeholders binnen en buiten de provincie gevraagd input te leveren voor het nieuwe beleid in zogeheten pressure cooker sessies. En tot slot wordt dan de nota geschreven waarbij het ambitieniveau al is vastgesteld: 'Flevoland de sportiefste provincie van Nederland!'

Deze notitie beschrijft kort en krachtig a) de evaluatie van het sportbeleid "Tijd voor Sport 2005-2008", b) de relevante trends en c) de uitgangspunten voor 2009-2012.

Evaluatie

Voor de evaluatie van het provinciale sportbeleid is gebruik gemaakt van de nota 'Tijd voor sport', het hoofdlijnenakkoord en de subsidiebeschikkingen en afrekeningen: 'waar is het aan besteed en wat is ermee bereikt'.

Daarnaast zijn er gesprekken geweest met dhr J. Bos (gedeputeerde), dhr. S. Scheek (afdelingshoofd) en Mw. J. van Steenis (beleidsmedewerker) van de provincie en met Mw. M. Visser en Mw. M. Beek vanuit de belangrijkste uitvoeringsorganisatie 'Sport Service Flevoland'.

"Tijd voor sport"

De provincie heeft de afgelopen periode een belangrijke positie ingenomen op het gebied van sport. Het verschijnen van de nota 'Tijd voor sport' in 2005 was een belangrijke basis hiervoor. De nota was een vertrekpunt voor het provinciale sportbeleid voor de periode 2005-2008. In de nota wordt als belangrijke voorwaarde voor het sportbeleid een goed voorzieningenniveau benoemd. Daarnaast zijn er drie speerpunten voor het provinciale sportbeleid beschreven:

- A. Stimuleren en ondersteunen van initiatieven die de relatie tussen onderwijs, sport en jeugd versterken.
Thema's: normen en waarden, sportieve en gezonde leefwijze, bewegingsarmoede.
- B. Stimuleren van initiatieven die de relatie tussen topsport en breedtesport versterken.
Thema's: Topsportverenigingen Omniworld basketbal en volleybal, uitstraling topsporters en topsportevenementen, voorbeeldrol, provinciaal imago en vestigingsklimaat, aanjagen breedtesport, talentontwikkeling.
- C. Stimuleren van extra ondersteuning van sportverenigingen door Sportservice Flevoland.
Thema's: wet- en regelgeving, vrijwilligersbeleid, aanbod voor ouderen en allochtonen. Daarnaast Olympisch Netwerk.

De provincie wil het beoefenen van sport stimuleren door de inzet van subsidies.

Voor het beleid is in de nota een budget van € 623.200,- per jaar beschikbaar gesteld. Vanuit de provincie wordt er 0,67 fte ingezet voor sportbeleid en wordt de uitvoeringsorganisatie Sportservice Flevoland ondersteund.

"Nog meer tijd voor sport"

In de loop der jaren heeft het sportbeleid zich steeds verder ontwikkeld. De provincie heeft ingespeeld op een aantal interessante ontwikkelingen en kansen.

Tussentijds is hiervoor een stevige impuls gegeven in het hoofdlijnenakkoord, waarbij de uitdagende en expliciete ambitie 'Flevoland de sportiefste provincie van Nederland' is geformuleerd.

Om deze ambitie waar te kunnen maken is er in de loop van de jaren extra budget vrijgemaakt, zijn incidentele subsidiebedragen van SSF structureel gemaakt en is een aantal subsidieposten verhoogd. Op dit moment is er 0,8 FTE formatie beschikbaar, dit geeft een permanente spanning met de hoeveelheid werk. De formatie wordt regelmatig incidenteel aangevuld. Daarnaast is de reserve voor sportaccommodaties en grootschalige manifestaties substantieel verhoogd van ca. € 100.000,- naar € 600.000,-.

De fundamentele uit de nota en de tussentijdse impulsen hebben geleid tot een aantal resultaten waarmee Flevoland zich (inter)nationaal op de kaart heeft gezet.

Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van een aantal aansprekende accommodaties zoals het topsportcentrum in Almere, het handboogcentrum in Almere, de turnhal op Urk, het honkbalstadion in Almere, de kunstijsbaan FlevOnice in Biddinghuizen en het kunstgrasveld van FC Omniworld. Daarnaast is Flevoland (inter)nationaal bekend om de jaarlijkse Holland Triathlon in Almere (met het EK in 2006 en het WK in 2008) en was Almere speelstad tijdens

het WK honkbal. En zeer recent vond op de Oostvaardersplassen bij Lelystad het NK marathonschaatsen op natuurijs plaats.

Voor de uitvoering van het beleid is Sportservice Flevoland/Olympisch Netwerk een professionele partner met een groeiend aantal projecten op het gebied van topsport en talentontwikkeling, sportstimulering en verenigingsondersteuning.

Dankzij de in het oog springende resultaten heeft de provincie inmiddels een steeds meer vooraanstaande positie ingenomen in Nederland. Dit blijkt uit onder meer de uitnodiging om het congres over het Olympisch Plan in 2006 te organiseren in Lelystad, een uitnodiging vanuit het ministerie van VWS om in 2009 met de belangrijkste stakeholders in de sport op studiereis te gaan en de groeiende bekendheid van de provincie en (met name) de ruimtelijke mogelijkheden, vanuit de sport. Sport is daarmee ook een platform van waaruit een bijdrage kan worden geleverd aan de gebiedsontwikkeling van de provincie.

Kanttekeningen

Kijkend naar de afgelopen periode en de behaalde resultaten is er ook een aantal kanttekeningen te plaatsen. Voor de toekomstige ontwikkeling van het beleid en het waar kunnen maken van eerder uitgesproken en nieuwe ambities, is het belangrijk om de meest kritische kanttekeningen te benoemen. De kanttekeningen worden meegenomen bij de formulering van de uitgangspunten voor het nieuwe beleid.

De belangrijkste constatering is dat in de nota 'Tijd voor sport' de verbindingen tussen doelstellingen, ambities en consequenties (naar geld, formatie en organisatie) op onderdelen ontbreken of onduidelijk zijn. Hierdoor lijkt de uitvoering van het beleid soms ad hoc, vraaggestuurd en minder gefocust. Wat met name opvalt is dat:

- de relatie tussen de omschrijving van het beleid en de realisatie / uitvoering niet altijd duidelijk is. Dit is bijvoorbeeld te zien aan beleidsregels die niet aansluiten op de speerpunten (daarin is bijvoorbeeld geen aandacht voor onder andere aangepast sporten, allochtonen en ouderen);
- de omschrijving van de speerpunten in de nota op onderdelen te beperkt is en de terminologie soms onduidelijk is. Hierdoor lijken een heleboel activiteiten buiten de kaders te vallen. Maar in de praktijk en uit gesprekken blijkt dat de doelstellingen van het provinciale sportbeleid en de behaalde resultaten in de loop der tijd steeds beter op elkaar zijn gaan aansluiten;
- er geen tussentijdse evaluaties en bijstellingen hebben plaatsgevonden tussen opdrachtgever en opdrachtnemers in de uitvoering van het sportbeleid. Het ontbreekt ook vaak aan SMART geformuleerde doelstellingen;
- er een aantal zeer kleine subsidieposten is, waardoor het budget op onderdelen versnipperd wordt. Zo is het subsidiebudget voor sportaccommodaties en grootschalige sportmanifestaties slechts € 39.100,- per jaar, hetgeen niet in verhouding staat tot de ambities op dit vlak. Uit het budget voor 'reguliere' sportmanifestaties worden veel kleine subsidies verstrekt, hetgeen in 2008 voor het eerst resulteerde in meer aanvragen dan er, op basis van het beschikbare budget, konden worden gehonoreerd. Dit brengt ook een grote administratieve belasting voor subsidieverstrekker en –ontvangers met zich mee.

Trends

Methode

Voor het formuleren van de (relevante) trends is er gekeken naar lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen. Hiervoor is deskresearch gepleegd, waarbij er onder andere is gekeken naar de meest recente nota's vanuit VWS, NOC*NSF, NISB, SCP, het sportbeleid van de 6 gemeenten in Flevoland en het beleid van andere provincies in Nederland. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met John Bos, Sjef Scheek en Jojet van Steenis van de provincie.

Trends

1. Mensen een levenlang te boeien voor- en te binden aan de sport.

Vanuit de sport en de overheid is de ambitie om alle mensen een levenlang te binden aan de sport. Of het nu gaat om sport aan de basis, wedstrijd sport, talentontwikkeling of topsport. 'Active for life' als motto en basis voor sportontwikkeling.

2. Sportinclusief denken en de verbinding tussen maatschappelijke- en sportwaarden

Sport wordt op zowel lokaal, regionaal en landelijk niveau steeds belangrijker gevonden. Sport heeft primair een hoge intrinsieke waarde, sport is leuk om te doen, om naar te kijken en om in te werken. Maar sport heeft ook belangrijke maatschappelijke waarden in zich en kan een positieve bijdrage leveren aan bijvoorbeeld de gezondheid, sociale cohesie, participatie en gebiedsontwikkeling. Het beoefenen van sport is een van de factoren die bijdraagt aan de sociale waarde van sport. Het brengt mensen bij elkaar, sporters leren samenwerken, vertrouwen en winnen & verliezen. Dit geldt ook individuele waarden als het bevorderen van gezondheid, het aanleren van discipline en (sportieve) grenzen zoeken en bepalen.

De sportverenigingen zijn een belangrijk sociaal bindmiddel, maar zien een afnemende belangstelling om lid van of vrijwilliger bij te worden.

De trend 'sportinclusief denken' zet overheden aan tot het verbinden van diverse beleidsthema's/portefeuilles die elkaar versterken. Onderwijs, zorg, welzijn en ruimte zijn bijvoorbeeld beleidsterreinen die met sport tot interessante samenwerking leiden.

3. Olympische ambitie, Nederland op Olympisch niveau

De Nederlandse sport en overheid hebben met het Olympisch Plan2028 als doel het realiseren van een Olympisch sportklimaat, dat mogelijk resulteert in een kandidaatstelling voor de Olympische en Paralympische Spelen van 2028.

Voor het bouwen aan een sterk sportklimaat, met het perspectief van de Olympische Spelen, is de bijdrage van de hele Nederlandse samenleving nodig. Sport, alle overheden en het bedrijfsleven werken samen en profiteren ervan. Het Olympisch plan biedt aanknopingspunten voor keuzes op lokaal en regionaal niveau voor gemeenten en provincies. Op concrete thema's, 'de bouwstenen uit het OP28', kunnen gemeenten en provincies inhaken, passend bij de eigen identiteit. De bouwstenen zijn: sportontwikkeling, topsport, evenementen, maatschappelijke thema's, media en sportwaarden. Het Olympisch Plan kan als belangrijke trigger/aanjager dienen om plannen op andere gebieden, vooral op het terrein van gebiedsontwikkeling, sociaal culturele ontwikkelingen en economische zaken, processen op gang te helpen en vooral te versnellen.

4. *Inspelen op actuele (maatschappelijke) thema's*

Op lokaal, provinciaal en landelijk niveau wordt de focus in het sportbeleid veelal gelegd op actuele thema's die passen bij de eigen setting/'couleur locale'. Hiervoor worden vanuit de landelijke overheid en ook sport veelal subsidieprogramma's ontwikkeld. Actuele thema's zijn bijvoorbeeld: overgewicht, jeugd, gezondheid, prachtwijken, integratie en binding, veiligheid, inactiviteit, ruimtelijke ordening, kinderopvang, professionalisering verenigingen, brede en sportactieve scholen, samenwerking buurt-onderwijs-sport (BOS), nieuwe arrangementen, enz.

5. *'Excelleren mag weer', topsport en talentontwikkeling*

Onder de noemer 'excelleren mag weer' is in Nederland een klimaat aan het ontstaan waarbij talent tot volle wasdom mag komen. Nederland wil talenten op verschillende terreinen, waaronder de sport, de ruimte te geven om de absolute top te halen. Voor de sport en de overheid is talentontwikkeling een van de speerpunten waarmee het verschil met de concurrent kleiner gemaakt kan worden. Het bij elkaar brengen van de beste talenten met de beste coaches en voorzieningen op bijvoorbeeld CTO's (centra voor topsport en onderwijs) en NTC's (nationale trainingscentra) is een nieuwe ontwikkeling en ook op regionaal niveau is er beweging. Regionale talentontwikkeling zal een belangrijke schakel zijn in de opleiding van een talent tot topsporter en via regionale talentontwikkeling zal het talent de stap maken naar de (inter)nationale top.

6. *Evenementen, opbouwen track record in Nederland*

Er is eind 2008 bekend gemaakt dat vanuit de overheid er extra financiering wordt vrijgemaakt voor de organisatie van grootschalige internationale evenementen in Nederland. In het kader van het Olympisch Plan 2028, en het mogelijk uitbrengen van een bid voor de OS in 2028, is het opbouwen van een 'track record' aan evenementen van groot belang. De benodigde accommodaties zijn hierbij een integraal onderdeel.

7. *Keuzes maken/focussen*

Steeds meer worden er door de landelijke, provinciale en lokale overheden duidelijke keuzes gemaakt bij het formuleren van beleid. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om de keuze om voor bepaalde takken van sport 'te gaan', of om expliciete keuzes om in te zetten op bepaalde thema's. Het vaststellen van duidelijke doelen en maken van prestatieafspraken is een van de gevolgen van het maken van bewuste keuzes. Monitoring en evaluatie worden hierbij vaak ingezet.

8. *Op bovenlokaal niveau 'verbinden en versterken'*

De meerwaarde en de rol van provincies in het kader van sportbeleid zijn gericht op het verbinden van sport, overheid en bedrijfsleven en op het versterken van de sport op bovenlokaal niveau. In Nederland is er tussen de provincies een groot verschil in ambitie en actieniveau. De trend is wel dat sport als een van de interessante dossiers wordt gezien om de meerwaarde en zichtbaarheid van de provincie te versterken. Het is wel volop in discussie welke taken bij de gemeente horen en welke taken de provincie wil oppakken.

9. *Sport als marketingtool*

Steeds meer wordt door de lokale en regionale overheid sportbeleid ingezet om inwoners en het bedrijfsleven te binden en te boeien en om potentiële inwoners en het bedrijfsleven een extra argument te bieden om te kiezen voor vestigingsplaats. Ook kunnen gemeenten en provincies zichzelf via aansprekende sportactiviteiten, accommodaties, evenementen en/of prestaties op de regionale, landelijke of zelfs internationale kaart zetten. Belangrijk is dat er daarbij wordt uitgegaan van de eigen kracht en identiteit.

Uitgangspunten

Uit de evaluatie en de trends komt een aantal interessante aanknopingspunten naar voren voor het toekomstig sportbeleid (2009-2012) van de provincie. Flevoland wil inspringen op actuele trends en kansen en wil de ervaringen en verbeterpunten uit de voorgaande beleidsperiode meenemen als basis/uitgangspunten voor het nieuwe beleid.

Flevoland legt de lat hoog en wil een vooraanstaande positie innemen op het gebied van sport!

Uitgangspunten

1. Duidelijke en aansprekende ambitie vanuit de provincie: **'Flevoland de sportiefste provincie van Nederland'**. Deze ambitie is in de loop van de vorige beleidsperiode geformuleerd en biedt veel uitdagingen voor de aankomende periode 2009-2012. Het past bij de huidige tijd waarin sport 'hot' is en hoog op de politieke en maatschappelijke agenda's staat.
2. De provincie Flevoland wil **een bijdrage leveren aan de nationale ambitie 'Nederland op Olympisch niveau'** en hanteert hierbij de bouwstenen van het Olympisch Plan 2028. Bij de vertaling van de bouwstenen staat de eigenheid van de provincie centraal. Maar er gaat vanuit het OP28 ook een **versnellende en katalyserende werking uit op processen binnen andere terreinen dan sport**. Voorbeelden hiervan zijn: gebiedsontwikkeling en infrastructuur, sociaal culturele ontwikkelingen en economische ontwikkelingen. Voor de provincie zijn dit nadrukkelijk redenen om de verbinding met het OP28 aan te gaan. Een van de unieke meerwaarden die de provincie daarbij te bieden heeft is de ruimte.

Wel moet er een duidelijke scheiding blijven tussen mogelijke concrete provinciale ambities in het kader van het Olympisch Plan (na verdere besluitvorming op rijksniveau) en het provinciale sportbeleid. In het sportbeleid wil de provincie een bijdrage leveren aan het verbeteren van het algemene sportklimaat, ongeacht of er uiteindelijk sprake zal zijn van de organisatie van Olympische Spelen in Nederland.

3. Flevoland ondersteunt de ambitie vanuit de sport en de overheid om **alle mensen een levenlang te binden aan de sport**. Of het nu gaat om sport aan de basis, wedstrijd sport, talentontwikkeling of topsport. Dit is volledig in lijn met de ambitie 'Flevoland de sportiefste provincie'.

4. **Aanscherping van de positie en rol van de provincie op het gebied van sportbeleid.** Provinciaal beleid is zowel afgestemd en aanvullend op gemeentelijk beleid, als zelfstandig en richtinggevend. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de basis sportinfrastructuur.

De provincie is aanvullend bij gemeenten (binnen kaders) op de onderstaande thema's. Deze thema's zijn primair de verantwoordelijkheid van de gemeenten en de provincie sluit bij deze thema's (binnen kaders) aan op lokaal beleid:

- Sportontwikkeling
- Verenigingsondersteuning
- Jeugd (en onderwijs)
- Breedtesportevenementen en accommodaties

De provincie is richtinggevend (binnen kaders) en (mede) initiatiefnemend op de volgende thema's:

- Regionale talentontwikkeling. Waaronder ontwikkeling van regionale talentcentra en evt. nationale topsportcentra
- Aangepast sporten
- Aansprekende topsportevenementen (internationaal niveau). De organisatie van evenementen in Flevoland wordt een speerpunt en het onderscheid tussen breedte- en topsportevenementen komt tot uitdrukking in organisatorische en financiële consequenties
- Focussporten/kernsporten

5. Flevoland kiest voor een aantal **focussporten/kernsporten** voor de hele kolom (breedtesport, wedstrijdsport, topsport) en ondersteunt individuele topsporters uit Flevoland met maatwerk. De keuze voor focussporten wordt gedaan op basis van transparante en uitlegbare criteria en besluitvorming. Grondslag ligt in de natuurlijke kracht en potentie binnen de provincie en gemeenten. Draagvlak en samenwerking met gemeenten is een cruciale factor. Er wordt ingespeeld op de eigenheid/uniciteit van de provincie (veel jeugd, ruimte, innovatieve kracht). De provincie sluit hiermee aan op een landelijke trend binnen de sport en de overheid en de provincie beschikt hiermee over een robuust handvat om investeringen te legitimeren en zichtbaar te maken.
6. Keuzes en investeringen gericht op **lange(re) termijn en structureel succes**. Hiermee sluit de provincie aan op de trend dat zowel de overheid als de sport steeds duidelijkere keuzes maken (focussen), kiezen voor lange termijn investeringen en zichtbaarheid. In de voorgaande beleidsperiode werd een aantal keuzes nog op ad hoc basis gemaakt en waren de keuzes meer gericht op korte termijn succes.
7. Een **resultaatgerichte en transparante aanpak**: logische verbinden tussen visie, doelstellingen, beoogde resultaten en subsidieverstrekingen. Met daarbij **prestatie afspraken en onderzoek/monitoring**. Uit de evaluatie 2005-2008 is gebleken dat de provincie hierin nog winst kan boeken. De positie van de provincie kan hierdoor worden versterkt (naar de gemeenten maar ook landelijk gezien) en de rol en meerwaarde van de provincie wordt hierdoor meer zichtbaar/expliciet.
8. **Sport** biedt voor de provincie Flevoland een interessante **marketingtool**. Uit de evaluatie is gebleken dat het sportbeleid de provincie in toenemende mate op de kaart heeft gezet en heeft bijgedragen aan de bekendheid en het imago. Ook kan sport een bijdrage leveren aan de gebiedsontwikkeling in Flevoland.

9. **Ambitie is leidend** en bepaalt het doel, **de uitvoeringsorganisatie en financiering is volgend en bepaalt de snelheid** waarmee het doel wordt bereikt. Gezien de evaluatie en zeker ook de ambities van de provincie, wordt ingeschat dat de organisatie en formatie versterking behoeft.
De consequenties voor de financiële kaders zijn in deze fase nog niet duidelijk. Ambities ten aanzien van bijvoorbeeld grootschalige accommodaties worden veelal niet uit de reguliere begroting gefinancierd. Voor de realisatie van dit soort ambities geldt een andere financieringsystematiek. Wel is duidelijk dat een vereenvoudiging ten aanzien van de verantwoordingssystematiek voor kleinere subsidieposten gewenst is, om de administratieve lasten te verminderen.
10. De provincie benadert sport **primair als doel** (intrinsieke waarde) **en daarnaast ook sport als middel** (maatschappelijke waarde, vanuit de versterking van de intrinsieke waarde). Dus sport is:
- leuk om te doen, naar te kijken en om in te werken
  - een belangrijke katalysator voor sociale cohesie, participatie, gezondheid, normen & waarden, winnen & verliezen, discipline, grenzen zoeken
  - de grootste groep vrijwilligers, maar hoe lang nog?
  - belangrijk voor de vestiging van bedrijven
  - belangrijk voor gebiedsontwikkeling
  - ...